

Nr 60

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1959/60; given Stockholms slott den 30 januari 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven af Geijerstam

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 januari 1959.

Närvarande

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, af GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler t. f. chefen för försvarsdepartementet, statsrådet af Geijerstam, förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1959/60 och anför därvid följande.

Inledning

Från och med budgetåret 1940/41 redovisas huvuddelen av försvarets fastigheter på en särskild i rikshuvudboken uppförd kapitalfond, numera benämnd försvarets fastighetsfond. Sedan i enlighet med beslut av 1943 års riksdag vissa av försvarets fabriker organiserats såsom statligt affärsverk — varvid fabrikernas tillgångar och skulder från och med budgetåret 1944/45 upptagits till redovisning på en särskild kapitalfond, benämnd försvarets fabriksfond — har de av fabrikena disponerade fastigheterna från samma tidpunkt överförts från fastighetsfonden till fabriksfonden. Å andra sidan har i enlighet med beslut av 1950 års riksdag försvarets bostadsanskaffningsfond avvecklats från och med budgetåret 1950/51, varvid på densamma redovisade tillgångar överförts till försvarets fastighetsfond.

Försvarets fastighetsfond är från och med den 1 juli 1948 uppdelad på fyra delfonder, nämligen arméns delfond, marinens delfond, flygvapnets delfond och befästningars delfond.

I årets statsverksproposition (bilaga 2 till specifikation av inkomsterna å driftbudgeten) har framlagts ett beräknat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1959/60. I överensstämmelse med statförslaget har på driftbudgeten i förslaget till riksstat bland Inkomster av statens kapitalfonder upptagits totalbeloppet av de i statförslaget för respektive delfonder angivna överskotten. Vidare har bland Egentliga statsutgifter upptagits å andra huvudtiteln under rubriken F. Diverse ett anslag till Ersättning till försvarets fastighetsfond för fångvårdsanstalten i Hälsingborg samt å fjärde huvudtiteln under rubrikerna C. Försvarskrafterna och E. Diverse, med tills vidare beräknade belopp, anslag för ersättning till envar av fastighetsfondens fyra delfonder för vederbörande förvaltningsmyndigheters rätt att nyttja de till fonden hörande fastigheterna m. m.

Med skrivelse den 29 november 1958 har fortifikationsförvaltningen avgivit förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1959/60. Riksräkenskapsverket har den 5 januari 1959 inkommit med utlåtande över förslaget.

Översikt av fastighetsfondens ställning

Av riksräkenskapsverkets utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1957/58 samt av ämbetsverkets specifikation av bland annat försvarets fastighets- och värdeminskningskonton m. m. för samma budgetår framgår, att fondens ställning per den 30 juni 1958 var följande.

Arméns delfond

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	81 850 326: 70	
Byggnadsvärde	677 520 351: 49	
Fordringar hos andra fonder	1 263 458: 84	760 634 137: 03
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	527 790 732: 68	
Diverse medel	1 263 458: 84	529 054 191: 52
Kapitalbehållning		231 579 945: 51

Marinens delfond

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	62 087 986: 83	
Byggnadsvärde	219 640 991: 80	
Fordringar hos andra fonder	596 567: 55	282 325 546: 18
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	177 947 607: —	
Diverse medel	596 567: 55	178 544 174: 55
Kapitalbehållning		103 781 371: 63

Flygvapnets delfond

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	34 995 097: 30	
Byggnadsvärde	569 218 181: 11	
Fordringar hos andra fonder	1 771 019: 59	605 984 298: —
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	369 946 043: 91	
Diverse medel	1 771 019: 59	371 717 063: 50
Kapitalbehållning		234 267 234: 50

Befästningars delfond

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	10 890 682: 37	
Byggnadsvärde	1 076 931 191: 77	
Fordringar hos andra fonder	3 768 350: 47	1 091 590 224: 61
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	1 005 737 621: 20	
Diverse medel	3 768 350: 47	1 009 505 971: 67
Kapitalbehållning		82 084 252: 94

I detta sammanhang må erinras om att den för budgetåret 1957/58 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 89,839 miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp samt utgifterna och överskottet till respektive 64,769 och 25,070 miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen för budgetåret 1957/58 (s. 170 och 171) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 25 268 254 kronor 84 öre, som tillförts statsregleringen.

Stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1958/59 har fastställts den 11 april 1958.

Förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1959/60

Staten för försvarets fastighetsfond skall jämlikt beslut av 1948 års riksdag upptaga följande titlar, nämligen å inkomstsidan A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler, B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden, C. Inkomster av övnings- och skjutfält och D. Diverse inkomster samt å utgiftssidan A. Reparations- och underhållskostnader m. m., B. Avsättning till värdepapperskonto och C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden ävensom Överskott att tillföras riksstatens driftbudget. Inkomsterna respektive utgifterna under de angivna titlarna skall upptagas särskilt för de olika delfonderna.

Vid beräkningen av de olika posterna i staten följer jag denna uppställning och upptager först till behandling fondens utgifter.

UTGIFTER

A. Reparations- och underhållskostnader m.m.

Beträffande byggnader m. m. redovisade på *arméns*, *marinens* och *flygvapnets* delfonder beräknas medelsbehovet för reparation och underhåll, med i det följande angivna undantag, i enlighet med de principer som angivits i propositionen 1945:180 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46. I överensstämmelse härmed beräknas medelsbehovet för reparationer och underhåll till viss procent av den faktiska byggnadskostnaden för varje särskild fastighet, omräknad till 1935 års prisnivå. Byggnadsbeståndet uppdelas därvid i tre grupper. Den första gruppen — äldre byggnader — omfattar byggnader, som färdigställdes före den 1 juli 1938. Dessa byggnader redovisas i fastighetsfonden på grundval av särskild värdering. Den andra och den tredje gruppen — nyare byggnader — omfattar byggnader, som färdigställdes efter nyssnämnda datum och som varit i bruk längre respektive kortare tid än nio år. Nyare byggnader redovisas med sitt anskaffningsvärde. Underhållsmedel beräknas första gången för andra budgetåret efter det budgetår, under vilket byggnaden

färdigställt. Underhållskvoten utgör vid 1935 års prisnivå i första gruppen 1,1 % för arméns och flygvapnets delfonder och 1,5 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 0,8 % respektive 0,4 % för de tre delfonderna. Omräknade till 1958 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex (317) utgör underhållskvoterna i första gruppen 3,487 % för arméns och flygvapnets delfonder och 4,755 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 2,536 % respektive 1,268 % för samtliga tre delfonder. — Utöver de procentuellt beräknade underhållsmedlen anvisas särskilda medel för arbeten av större omfattning (istandsättningsarbeten).

Från den procentuella beräkningsmetoden undantas marinens hamnanläggningar i enlighet med vad som anförts i propositionen 1948: 157 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1948/49. Underhållsmedel för dessa anläggningar skall fastställas efter uppskattning och medel anvisas å särskild delpost. Enligt samma proposition skall underhållet av övnings- och skjutfälten bestämmas efter uppskattning för varje särskilt budgetår och medel för ändamålet anvisas på särskilda delposter.

Enligt samma proposition 1948: 157 skall underhållskostnaderna för flygfälten beräknas i viss relation till anläggningsvärdet. För flygfälten med därå befintliga rullbanor och andra för flygverksamhetens bedrivande omedelbart avsedda anordningar skall därvid tillämpas en underhållskvot av 1,5 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946. Flygfältens befästningsanläggningar har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 mars 1957 utgått ur fondredovisningen per den 1 juli 1958 med undantag för vissa anläggningar, som enligt samma beslut upptagits till redovisning såsom byggnader under arméns, marinens och flygvapnets delfonder. För sistnämnda anläggningar beräknas underhållsmedel enligt den procentuella metod som gäller för byggnader i övrigt.

För objekt redovisade på *befästningars delfond* — befästningar och berggrum m. m. — skall beräkningen av underhållskostnaderna enligt nämnda proposition 1948: 157 ske i relation till anläggningsvärdet, varvid för såväl befästningar som berggrum skall tillämpas en gemensam underhållskvot på anläggningsvärdet den 1 juli 1946. Enligt propositionen 1951: 88 har underhållskvoten bestämts till 0,6 % vid 1946 års prisnivå, vilken procentsats för varje år omräknas till gällande prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex. Underhållskvoten utgör för år 1958 1,174 %. För istandsättning av befästnings- och berggrumsanläggningar anvisas dessutom särskilda medel.

Vid beräkningen av de procentberäknade underhållskostnaderna för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen utgått från de byggnadsvärden som fanns redovisade på delfonderna den 30 juni 1958. Dessa värden har ämbetsverket i förekommande fall justerat med hänsyn till beslut av Kungl. Maj:t under de två första månaderna av innevarande budgetår att

vissa byggnader m. m. skall upptagas till redovisning på delfonderna respektive avgå ur delfonderna. Fortifikationsförvaltningen har sålunda icke tagit hänsyn till sådana av ämbetsverket gjorda framställningar om invärderingar eller överflyttningar, beträffande vilka Kungl. Maj:t icke fattat beslut före den 1 september 1958.

I sitt förslag till stat för nästa budgetår hemställer *fortifikationsförvaltningen* att beslut måtte fattas om höjning av grundunderhållsprocenten å befästningars delfond från 0,6 till 0,7. Ämbetsverket har vid beräkningen av underhållsmedlen å delfonden utgått från denna ökade underhållskvot, som omräknad till gällande prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållsindex utgör 1,370 % för år 1958. Härom anför ämbetsverket bland annat följande.

I de två senaste statförslagen har fortifikationsförvaltningen anmält, att det erfarenhetsmässigt konstaterats att underhållsmedlen för numera vanligen förekommande befästningstyper med tekniskt komplicerade installationer är otillräckliga enligt den för beräkning av underhållsmedlen fastställda procentsatsen, varför ämbetsverket igångsatt en utredning om behovet av underhållsmedel för dylika anläggningar. Denna utredning har numera slutförts. Utredningsresultatet har bestyrkt fortifikationsförvaltningens gjorda erfarenhet av att de på basis av hittills gällande underhållskvoter beräknade underhållsmedlen icke är tillfyllest för att täcka underhållsbehovet. Visserligen höjdes underhållsprocenten jämlikt beslut av 1951 års riksdag från 0,5 till 0,6 men denna höjning var — såsom framgår av uttalandena i propositionen 1951: 88 — föranledd av att i befästningsdelfonden kommit att ingå förutom så kallade egentliga befästningar och bergrum även i betydande utsträckning till desamma hörande andra anläggningar. De flesta av dessa objekt hade överförts till befästningsdelfonden från försvarsgrensdelfonderna. Procentökningen från 0,5 till 0,6 var sålunda beroende på tillkomsten av vissa angivna underhållsobjekt. Någon allmän översyn med ledning av då vunna erfarenheter angående underhållsprocentens storlek låg sålunda icke till grund för ökningen. Sedan befästningars delfond nu funnits i mer än tio år, har fortifikationsförvaltningen ansett det möjligt att med tillräcklig praktisk erfarenhet vid en sådan allmän översyn såväl låta granska de av 1946 års militära fastighetsutredning använda principerna för beräkning av underhållsbehovet som till prövning upptaga frågan om den eventuella jämkning av procentsatsen, som redan 1946 års utredning förutsåg kunde bli erforderlig. Den nu företagna översynen har givit vid handen, att fastighetsbeståndet inom delfonden under 10-årsperioden undergått stora förändringar i konstruktivt hänseende, vilka synes avsevärt rubba grunden för 1946 års expertutredningar. Sålunda har anläggningarna i många fall utrustats med elektriska samt värme-, ventilations- och sanitetsanordningar m. m. av en kvalitet och omfattning, som tidigare icke kunde förutses. Med användande av 1946 års utrednings principer för underhållskostnadsberäkningen, vilka alltjämt befunnits tillämpliga, har vid översynen konstaterats, att den genomsnittliga grundunderhållsprocenten för alla i befästningsdelfonden nu redovisade anläggningar bör vara 0,7. Mot bakgrunden av detta konstaterande av behov av ökad underhållsprocent blir klart belyst fortifikationsförvaltningens egen erfarenhet av att hittills utgående underhållsanslag icke varit tillfyllest.

Arméns delfond. Av följande sammanställning framgår de för budgetåret 1958/59 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för arméns delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1959/60 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1958/59	Budgetåret 1959/60	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- schefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	14 152 000	14 488 000	14 488 000
b) Underhåll av övningsfält m. m.	1 850 000	1 800 000	1 800 000
c) Iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m.	800 000	800 000	800 000
d) Övriga iståndsättningsarbeten	9 550 000	10 000 000	10 000 000
e) Skatter	300 000	350 000	350 000
f) Vissa rationaliseringsåtgärder m. m.	450 000	450 000	450 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	250 000	200 000	200 000
h) Underhåll av enskilda vägar	160 000	160 000	160 000
Summa kronor	27 512 000	28 248 000	28 248 000

Fortifikationsförvaltningen uppskattar värdena under arméns delfond på byggnader m. m. — vilka värden lägges till grund för beräkningen av delposten Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. — enligt 1935 års kostnadsnivå till 277 680 476 kronor för byggnader hänförliga till första gruppen samt till 165 449 923 kronor och 34 275 244 kronor för byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

Underhållskostnaderna beräknas av fortifikationsförvaltningen enligt förut angivna grunder till:

1. gruppen	277 680 476 × 3,487 %	9 682 718
2. »	165 449 923 × 2,636 %	4 195 810
3. »	34 275 244 × 1,268 %	434 610

Summa kronor 14 313 138

Enligt fortifikationsförvaltningen finnes för närvarande vid armén cirka 2 500 under beredskapstiden anskaffade baracker, vilka alltjämt erfordras för förlägnings- och förrådsändamål m. m. Ämbetsverket har ännu icke tagit slutlig ställning till frågan om dessa baracker bör invärderas i fastighetsfonden. För underhåll av barackerna beräknar ämbetsverket samma belopp som för innevarande budgetår eller 375 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen beräknar således underhållskostnaderna till (14 313 138 + 375 000 =) i avrundat tal 14 688 000 kronor. Beloppet föreslås emellertid minskat med de beräknade kostnaderna för yttre renhållning, 200 000 kronor, vilka kostnader skall bestridas av vederbörligt anslag till bränsle m. m. och därför frånräknas det för byggnadsunderhållet beräknade beloppet. Därefter återstår för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. ett belopp av 14 488 000 kronor.

Utgifterna för nästa budgetår för underhåll av övningsfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen till 1 800 000 kronor. Huvuddelen av dessa medel erfordras för löpande underhåll av markytor samt vägar och broar. Övningsmarken utsättes ofta för sönderkörning av terränggående fordon, särskilt stridsvagnar, varför den måste iordningställas för att icke bli oframkomlig och föga användbar för militärt bruk. Även vägarna på fälten utsättes för stark förslitning genom trafiken med de tunga motorfordonen, vilket medför att underhållet av vägarna kräver avsevärda kostnader. — Från förevarande delpost bestrids även utgifter för skogsbrandsläckningsmateriel samt för skogsvårdande åtgärder, såsom sådd, plantering m. m.

Medelsbehovet under posten Iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår till 800 000 kronor. Härav avses 200 000 kronor för fortsatt anskaffning av vägmaskinell utrustning och 600 000 kronor för utförande av oundgängligen erforderliga arbeten med iståndsättning av vägbeståndet inom arméns övnings- och skjutfält m. m.

För övriga iståndsättningsarbeten beräknar fortifikationsförvaltningen medelsbehovet för nästa budgetår till 10 000 000 kronor. Härom anför ämbetsverket bland annat följande.

På grundval av det år 1954 av chefen för armén framlagda förslaget till underlag för arméns mark- och byggnadsprogram har fortifikationsförvaltningen i samråd med arméstaben nu slutfört den samtliga förband m. m. omfattande byggnadsinventeringen och även överarbetat densamma med hänsyn till föreslagna ändringar i arméns fredsorganisation. Denna inventering har tagit sikte på att begränsa nyinvesteringarna för att i stället genom ett intensivare utnyttjande av befintligt byggnadsbestånd åstadkomma erforderliga förläggnings- och utbildningslokaler samt förrådslokaler m. m. Vid inventeringen har ånyo understrukits behovet av en genomgripande upprustning av de äldre etablissementens kasernbyggnader, mat- och badinrättningar, mässar m. fl. byggnader, särskilt vad gäller de sanitära anordningarna, av förbandssjukhusen, av många verkstäder och förråd, som icke uppfyller arbetarskyddslagens fordringar, av värmeanläggningarna vid ett 20-tal förband samt av krigsmaterieförråden. Vidare har konstaterats verkstädernas allt större behov av elkraft med ökade krav på spänningsomläggningar och därmed sammanhängande förstärkningar av elnäten. — Kostnadsfördelningen mellan kapitalbudgeten och driftbudgeten har så avpassats, att kostnader för åtgärder som icke eller i endast ringa mån höjer byggnadernas i fonden redovisade värden ansetts böra bestridas av medel under denna delpost. — Underhållet av vägar, planer m. m. vid arméns äldre kasernetablissement har på grund av medelsbrist blivit eftersatt under ett flertal år samtidigt som förslitningen genom arméns motorisering avsevärt ökat. Huvuddelen av vägarna m. m. är numera i så dåligt skick, att grundliga iståndsättningsarbeten erfordras. — Det sammanlagda medelsbehovet under ifrågavarande delpost uppgår till i runt tal 121 miljoner kronor. Arbetsobjekten bör komma till utförande inom loppet av de 7 budgetår, som återstår av den 10-årsperiod,

för vilken chefens för armén generalplan och i anslutning till densamma fortifikationsförvaltningens inventering uppgjorts. Med hänsyn till chefens för armén bedömning av hur stor del av den av överbefälhavaren angivna kostnadsramen för armén, som kan få belöpa på ersättningsanslagen, finner sig emellertid fortifikationsförvaltningen nödsakad begränsa medelsäskandena under nu ifrågakarande delpost för nästa budgetår till 10 000 000 kronor.

För skatter beräknar fortifikationsförvaltningen ett medelsbehov för nästa budgetår av 350 000 kronor eller 50 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

Medelsbehovet under delposten Vissa rationaliseringsåtgärder m. m., från vilken delpost bekostas ändringsarbeten föranledda av vissa forskningsförsök och av vissa rationaliseringsåtgärder vid arméns tygverkstäder samt rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m., beräknar fortifikationsförvaltningen efter samråd med försvarets forskningsanstalt, armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen för nästa budgetår till 450 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår.

För ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar beräknar fortifikationsförvaltningen i samråd med statens organisationsnämnd för nästa budgetår ett medelsbehov av 200 000 kronor (för innevarande budgetår 250 000 kronor). — Vid utgången av föregående budgetår fanns på denna post en reservation av i runt tal 127 000 kronor.

För underhåll av enskilda vägar beräknas oförändrat belopp eller 160 000 kronor.

Riksräkenskapsverket biträder fortifikationsförvaltningens förslag till beräkning av de procentberäknade underhållskostnaderna.

Föredraganden

De behovsprövade underhållsmedlen, avsedda för arbeten av större omfattning (istandsättningsarbeten), har under tidigare budgetår starkt begränsats. Med hänsyn till den risk för kapitalförstöring, som en långt driven nedpressning av underhållet kan leda till, företogs för innevarande budgetår en viss höjning av de behovsprövade underhållsmedlen. För nästa budgetår bör av samma skäl en ytterligare höjning av dessa medel företagas och jag föreslår därför i det följande en uppräkningslista av posterna för istandsättningsarbeten under försvarsgrenarnas och befästningars delfonder samt av posten för underhåll av hamnanläggningar under marinens delfond.

Beträffande beräkningen av de olika posterna under arméns delfond biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns delfond torde således, i enlighet med den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 7), uppföras med ett belopp av 28 248 000 kronor.

Jag förutsätter, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att medge den jämkning mellan de särskilda delposterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Marinens delfond. Av följande sammanställning framgår de för budgetåret 1958/59 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för marinens delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1959/60 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1958/59	Budgetåret 1959/60	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- schefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	4 395 000	4 553 000	4 553 000
b) Löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m.	1 190 000	1 452 000	1 452 000
c) Underhåll av övningsfält m. m.	50 000	50 000	50 000
d) Övriga istandsättningsarbeten	1 650 000	2 340 000	2 340 000
e) Skatter	100 000	100 000	100 000
f) Vissa rationaliseringsåtgärder m. m.	425 000	425 000	425 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	60 000	60 000	60 000
h) Underhåll av enskilda vägar	12 000	10 000	10 000
Summa kronor	7 882 000	8 990 000	8 990 000

Fortifikationsförvaltningen anför till ledning för beräkningen av delposten Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. att värdena för byggnader m. m. (med undantag för hamnanläggningar) beräknas till 68 576 588 kronor för äldre byggnader hänförliga till första gruppen och till 52 131 165 kronor respektive 7 092 109 kronor för nyare byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

Underhållskostnaderna beräknas av fortifikationsförvaltningen enligt förut angivna grunder till:

1. gruppen	68 576 588 × 4,755 %	3 260 817
2. »	52 131 165 × 2,538 %	1 322 046
3. »	7 092 109 × 1,268 %	89 928

Summa kronor 4 672 791

Från sistnämnda belopp avgår beräknad kostnad för yttre renhållning, 120 000 kronor, vilken kostnad bestrides från vederbörligt anslag till bränsle m. m. Härefter återstår för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. ett belopp av i runt tal 4 553 000 kronor.

För löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 1 452 000 kronor, vilket innebär en ökning med 262 000 kronor i förhållande till det belopp som upptagits för innevarande budgetår. Ämbetsverket, som erinrar

om att beräkningen liksom förut verkstälts efter uppskattning, anför i fråga om medelsbehovet för nästa budgetår bland annat följande.

Sedan fortifikationsförvaltningen granskat lokalmyndigheternas underhållsplaner och i dessa planer strukit däri upptagna förslag om utförande av åtgärder av förbättringskaraktär, återstår för budgetåret 1959/60 ett medelsbehov av 1 900 000 kronor. Med hänsyn till chefens för marinen uttalande om svårigheterna att inrymma ersättningsanslaget inom den av överbefälhavaren för marinen angivna kostnadsramen, finner sig emellertid fortifikationsförvaltningen böra begränsa medelsäskandet för nästa budgetår till 1 452 000 kronor.

För underhåll av övningsfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår oförändrat 50 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten hänvisar fortifikationsförvaltningen till en i statförslaget för budgetåret 1958/59 intagen sammanställning, i vilken ämbetsverket upptagit arbeten, som bör komma till utförande med anlitande av medel under förevarande delpost, nämligen iståndsättnings- och renoveringsarbeten enligt en uppgjord generalplan, iståndsättning av hamnanläggningar, utbyte av krismateriel, iståndsättning och förstärkning av vägar och körplaner inom kasernområden samt åtgärder erforderliga med anledning av arbetarskyddslagens bestämmelser och åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete på tak. Det aktuella medelsbehovet för ifrågavarande arbeten beräknas enligt 1958 års byggnadskostnadsnivå till sammanlagt 6 353 000 kronor. — Det allt mera ökade behovet av elektrisk energi för verkstäder och andra ändamål har enligt fortifikationsförvaltningen medfört, att ledningsnät, transformatorer och elinstallationer m. m. blivit underdimensionerade, varför omläggning och förstärkning av det elektriska ledningsnätet erfordras i betydande omfattning. Kostnaderna härför beräknas till totalt 6 000 000 kronor. — Medelsbehovet för i det föregående redovisade arbeten uppgår således till 12 353 000 kronor. Arbetena bör enligt fortifikationsförvaltningen utföras inom en tidsperiod av fem år. För nästa budgetår äskar fortifikationsförvaltningen för ifrågavarande arbeten 2 340 000 kronor.

För skatter beräknar ämbetsverket för nästa budgetår oförändrat 100 000 kronor.

Medelsbehovet under delposten Vissa rationaliseringsåtgärder m. m., från vilken delpost bestrides kostnader för rationalisering av värmeanläggningar och för ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna, upptager fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår till 425 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

För ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar beräknas oförändrat 60 000 kronor

samt för underhåll av enskilda vägar 10 000 kronor (för innevarande budgetår har upptagits 12 000 kronor).

Riksräkenskapsverket biträder fortifikationsförvaltningens förslag till beräkning av de procentberäknade underhållskostnaderna.

Föredraganden

Beträffande beräkningen av de olika posterna under marinens delfond biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för marinens delfond torde således böra upptagas till 8 990 000 kronor med den fördelning på delposter som framgår av den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 10).

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medge den jämkning mellan de särskilda delposterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Flygvapnets delfond. Av följande sammanställning framgår de för budgetåret 1958/59 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för flygvapnets delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1959/60 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1958/59	Budgetåret 1959/60	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- chefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	4 506 000	4 575 000	4 575 000
b) Underhåll av flygfält m. m.	2 594 000	2 793 000	2 793 000
c) Underhåll av jordbruksfastigheter m. m.	30 000	150 000	150 000
d) Övriga iståndsättningsarbeten	1 900 000	3 900 000	3 900 000
e) Skatter	50 000	175 000	175 000
f) Vissa rationaliseringsåtgärder m. m.	75 000	75 000	75 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	50 000	100 000	100 000
h) Underhåll av enskilda vägar	72 000	52 000	52 000
Summa kronor	9 277 000	11 820 000	11 820 000

Fortifikationsförvaltningen anför till ledning för beräkningen av delposten till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. att värdena för byggnader m. m. (med undantag för flygfält) beräknas till 24 432 612 kronor för äldre byggnader hänförliga till första gruppen och till 135 762 739 kronor respektive 11 029 461 kronor för nyare byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

Underhållskostnaderna för byggnader m. m. beräknas enligt förut angivna grunder till:

1. gruppen	24 432 612 × 3,487 %	851 965
2. »	135 762 739 × 2,536 %	3 442 943
3. »	11 029 461 × 1,268 %	139 854
	Summa kronor	4 434 762

Efter avdrag av beräknad kostnad för yttre renhållning, 60 000 kronor, vilken kostnad bestrides från vederbörligt anslag till bränsle m. m., återstår för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. ett belopp av i runt tal 4 375 000 kronor. Utöver det sålunda procentuellt beräknade underhållsbeloppet föreslås delposten liksom för innevarande budgetår ökad med 200 000 kronor, motsvarande kostnaderna för ersättningsanskaffning av brandmateriel och skumvätska, som förbrukas vid brandövningar inom flygvapnets räddningstjänst. I enlighet härmed beräknar ämbetsverket medelsbehovet under ifrågakvarande delpost till 4 575 000 kronor.

Beträffande kostnaderna för underhåll av flygfält m. m. anför fortifikationsförvaltningen att anläggningsvärdet för flygfält med tillhörande banor och plattor m. m. den 30 juni 1958 uppgick till 210 222 414 kronor enligt 1946 års byggnadskostnadsnivå. Den flygtekniska utvecklingen har emellertid medfört att vissa äldre fält m. m. icke längre kan utnyttjas. Underhållet av dessa kan därför bortfalla. Anläggningar för ett sammanlagt värde av i runt tal 24 000 000 kronor beräknas sålunda icke längre kräva något underhåll. Underhållskostnaderna för flygfält med banor och plattor kan i enlighet härmed beräknas till $1,5\% \times (210\,222\,414 - 24\,000\,000 =)$ avrundat 2 793 000 kronor.

För underhåll av jordbruksfastigheter m. m. föreslår fortifikationsförvaltningen att för nästa budgetår anvisas 150 000 kronor. Härav avses 30 000 kronor för underhåll av de under fortifikationsförvaltningens förvaltning stående fastigheterna och 120 000 kronor för underhåll av fastigheter under flygförvaltningens förvaltning. Beträffande sistnämnda medelsbehov anför fortifikationsförvaltningen följande.

Flygförvaltningen har anmält, att ämbetsverket under åren 1948—1958 i samband med utbyggande av flygfält förvärvat markområden för cirka 15 000 000 kronor. Vid dessa markförvärv har betydande arealer måst förvärvas utöver de som kunnat utnyttjas för egentliga flygfältsanläggningar. Dessa områden utgöres av skogs- och åkermark. Den totala skogsarealen utgör för närvarande cirka 7 000 hektar. Vid nu verkställd inventering har framkommit, att det inom stora områden erfordrades — förutom gallring och buskrensning — skogsplanering, utdikning och anläggande av skogsvägar. Vidare erfordras att ett betydande antal jordbruksbyggnader, som i samband med markförvärv tillförts flygvapnet, underhålles och i vissa fall renoveras. För dessa ändamål beräknar flygförvaltningen, att under budgetåret 1959/60 ett sammanlagt belopp av 120 000 kronor erfordras.

I fråga om medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten hänvisar fortifikationsförvaltningen till en i statförslaget för budgetåret 1958/59 intagen sammanställning, i vilken ämbetsverket upptagit följande

arbeten, som bör komma till utförande med anlåtande av medel under förevarande delpost, nämligen iståndsättnings- och renoveringsarbeten enligt upprättade generalplaner, iståndsättning och förstärkning av elektriska ledningsnät m. m., iståndsättning, permanentbehandling och förstärkning av vägar inom kasernområden, utbyte av krismateriel samt åtgärder erforderliga med anledning av arbetarskyddslagens bestämmelser och åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete på tak. Det aktuella medelsbehovet för ifrågavarande arbeten beräknas till cirka 11 500 000 kronor enligt 1958 års byggnadskostnadsnivå. Beträffande ifrågavarande arbeten anför fortifikationsförvaltningen i stafförslaget bland annat följande.

Vid flygvapnet, liksom vid försvaret i dess helhet, har behovet av elektrisk energi ökat i sådan omfattning, att icke ens under 1940-talet utförda ledningsnät och elinstallationer längre är tillräckliga för tillgodoseende av nuvarande behov. För att driften vid flygvapnets centrala verkstäder och vid flottiljverkstäderna skall kunna upprätthållas, är det nödvändigt att under de närmaste budgetåren utföra såväl spänningsomläggningar som förstärkning av ledningsnäten i betydande omfattning. — Tillkomsten av tunga tankbilar m. fl. fordon inom flottiljområdena nödvändiggör ofrånkomligen förstärkning av vägkropparna, vilka icke utförts för trafik av denna storleksordning. Bil- och transportvägarna är i regel icke utförda med permanentbeläggning. För att skydda reoplanens känsliga instrumentering från vägdamm måste de närmast flygplanens uppställningsplatser belägna vägarna förses med lämplig beläggning. — Den kristidsmateriel som utbytes har hittills mest utgjorts av takbeläggningar och varmvattenledningar. Under senaste år har det emellertid visat sig, att de i början av 1940-talet installerade värmepannorna och radiatorerna av kristidskvalitet är förbrukade. Under innevarande och närmast kommande år måste därför utbyte av värmepannor, radiatorer och varmvattenledningar ske till betydande årliga kostnader om icke allvarliga driftsstörningar skall uppstå. Nu verkställda undersökningar har givit vid handen, att värmepannorna m. m. vid åtta flygflottiljer icke är användbara efter innevarande bränslesäsongens utgång. Redan under sommaren 1959 måste dessa värmepannor m. m. utbytas. Enbart kostnaden härför beräknas uppgå till i runt tal 1 700 000 kronor.

Medelsbehovet för nästa budgetår för övriga iståndsättningsarbeten beräknar fortifikationsförvaltningen, med hänsyn till den stora anhopningen av angelägna arbeten, till 3 900 000 kronor.

För skatter erfordras, bland annat med hänsyn till planerade stora skogsavverkningar, 175 000 kronor för nästa budgetår (för innevarande budgetår har upptagits 50 000 kronor).

För vissa rationaliseringsåtgärder m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår oförändrat 75 000 kronor.

För ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar beräknar fortifikationsförvaltningen i samråd med statens organisationsnämnd för nästa budgetår ett medelsbehov av 100 000 kronor (för innevarande budgetår anvisat 50 000 kronor).

För underhåll av enskilda vägar beräknar fortifikationsförvalt-

ningen för nästa budgetår 52 000 kronor (för innevarande budgetår anvisat 72 000 kronor).

Riksräkenskapsverket biträder fortifikationsförvaltningens förslag till beräkning av de procentberäknade underhållskostnaderna för byggnader m. m. och flygfält.

Föredraganden

Beträffande beräkningen av de olika posterna under flygvapnets delfond biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för flygvapnets delfond bör således för nästa budgetår uppföras med 11 820 000 kronor med den fördelning på delposter, som framgår av den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 12).

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medge den jämkning mellan de särskilda delposterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Befästningars delfond. Av följande sammanställning framgår dels de för innevarande budgetår beräknade kostnaderna för reparationer och underhåll m. m. av befästningar och bergrum och dels fortifikationsförvaltningens och departementschefens förslag för nästa budgetår.

	Budgetåret 1958/59	Budgetåret 1959/60	
		Fortifikations- förvaltningen	Departements- chefen
a) Löpande reparation och underhåll av befästningar m. m.	9 996 000	12 258 000	10 505 000
b) Iståndsättningsarbeten m. m.	2 400 000	2 935 000	4 688 000
c) Underhåll av icke invärderade anläggningar ..	350 000	350 000	350 000
d) Underhåll av jordbruks- och skogsfastigheter m. m.	100 000	50 000	50 000
e) Skatter	50 000	50 000	50 000
f) Underhåll av enskilda vägar	40 000	100 000	100 000
Summa kronor	12 936 000	15 743 000	15 743 000

Kostnaderna för löpande reparation och underhåll av befästningar m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen med användande av den av ämbetsverket föreslagna grundunderhållsprocenten 0,7 till (1,370 % $\times$ 894 765 776 =) avrundat 12 258 000 kronor.

För iståndsättningsarbeten m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 2 935 000 kronor. Ämbetsverket anför härom bland annat följande.

Det stora medelsbehovet under delposten är till stor del beroende på den hittillsvarande otillräckliga medelstilldelningen till löpande reparation

och underhåll. Därest den föreslagna ökningen av underhållskvoten genomföres, kan en successiv minskning av medelsbehovet för iståndsättningsarbeten förväntas uppkomma. Dessförinnan måste emellertid det sedan flera år tillbaka föreliggande iståndsättningsbehovet avhjälpas. Detta har hittills kunnat ske i ganska begränsad omfattning enär fortifikationsförvaltningens medelsframställningar under delposten (för de senaste fem budgetåren sammanlagt uppgående till 19 270 000 kronor) blott till ringa del bifallits (för samma budgetår har anvisats sammanlagt 8 340 000 kronor). Sålunda uppskattar ämbetsverket, att vid ingången av budgetåret 1959/60 fortfarande kvarstår oundgängligen erforderliga iståndsättningsarbeten för en uppskattad kostnad av i runt tal 20 miljoner kronor. — Fortifikationsförvaltningen vill dock framhålla att, därest förvaltningens förslag om höjning av underhållskvoten icke nu skulle vinna bifall, det är oundgängligen erforderligt att delposten till iståndsättningsarbeten m. m. utgår med väsentligt högre belopp. Vid sådant förhållande skulle underhållsposten uppgå till $(1,174 \% \times 894\,765\,776 =)$ avrundat 10 505 000 kronor och iståndsättningsposten upptagas med 4 688 000 kronor.

För underhåll av icke invärderade anläggningar beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår oförändrat 350 000 kronor.

För underhåll av jordbruks- och skogsfastigheter m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 50 000 kronor (för innevarande budgetår anvisat 100 000 kronor).

För skatter beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår oförändrat 50 000 kronor.

För underhåll av enskilda vägar är för innevarande budgetår upptaget 40 000 kronor. Med hänsyn till att dels ett stort antal nya sådana vägar tillkommit, dels ock krav framställts om försvarets deltagande i kostnaderna för utförande av avsevärda arbeten av engångskaraktär å vissa sådana enskilda vägar, föreslår fortifikationsförvaltningen, att delposten för nästa budgetår upptages med 100 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har uttalat, att ämbetsverket för sin del ej funnit tillräckliga skäl föreligga för närvarande för en höjning av grundunderhållsprocenten å befästningars delfond av försvarets fastighetsfond från 0,6 till 0,7. I avbidan på en prövning av den föreslagna höjningen har ämbetsverket i sitt statförslag beräknat de procentuella underhållsmedlen efter den hittills tillämpade underhållskvoten till $(1,174 \% \times 894\,765\,776 =)$ avrundat 10 505 000 kronor.

Föredraganden

Beräkningen av underhållskostnaderna för objekt, redovisade på befästningars delfond — befästningar och bergum — skall enligt propositionen 1948: 157 ske i relation till anläggningsvärdet, varvid för såväl befästningar som bergum skall tillämpas en gemensam underhållskvot på anläggningsvärdet den 1 juli 1946. Enligt propositionen 1951: 88 har underhållskvoten bestämts till 0,6 % vid 1946 års prisnivå, vilken procentsats för varje år

omräknas till gällande prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex.

Med hänsyn till att de underhållsmedel, som ställts till förfogande under senare budgetår, erfarenhetsmässigt visat sig otillräckliga, har fortifikationsförvaltningen låtit verkställa en utredning om behovet av underhållsmedel för befästningar och bergrum, vilken utredning numera slutförts. Vid den gjorda översynen har enligt ämbetsverket konstaterats, att den genomsnittliga grundunderhållsprocenten för alla i befästningsfonden redovisade anläggningar bör höjas från 0,6 till 0,7. Fortifikationsförvaltningen har i anslutning härtill föreslagit, att beslut måtte fattas om en höjning av grundunderhållsprocenten till 0,7, vilken procentsats omräknad i 1958 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållsindex skulle ge en underhållskvot av 1,370 %. Enligt denna beräkningsgrund har fortifikationsförvaltningen upptagit de procentberäknade underhållskostnaderna för befästningar och bergrum till 12 258 000 kronor.

Jag anser emellertid i likhet med riksräkenskapsverket, att en dylik höjning av grundunderhållsprocenten icke för närvarande bör komma till stånd. Jag upptager därför de procentuella underhållsmedlen till 10 505 000 kronor.

För iståndsättningsarbeten har fortifikationsförvaltningen, för det fall att ämbetsverkets förslag till höjning av grundunderhållsprocenten icke skulle vinna bifall, upptagit ett belopp av 4 688 000 kronor. Jag biträder detta förslag och beräknar sålunda för ifrågavarande arbeten för nästa budgetår ett belopp av 4 688 000 kronor, vilket innebär en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 2 288 000 kronor.

I övrigt biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för befästningars delfond hör således för nästa budgetår uppföras med 15 743 000 kronor med den fördelning på delposter, som framgår av den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 15).

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medge den jämkning mellan de särskilda delposterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

B. Avsättning till värdeminskningskonto

I sitt avgivna förslag till stat beräknar *fortifikationsförvaltningen* för avsättning till värdeminskningskonto ett sammanlagt belopp av 13 850 000 kronor, varav 4 440 000 kronor för arméns delfond, 1 230 000 kronor för marinens delfond, 6 025 000 kronor för flygvapnets delfond och 2 155 000 kronor för befästningars delfond.

Riksräkenskapsverket har icke något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkning.

Föredraganden

I överensstämmelse med myndigheternas förslag torde för avsättning till värdeminskningsskonto bära upptagas för arméns delfond förslagsvis 4 440 000 kronor, för marinens delfond förslagsvis 1 230 000 kronor, för flygvapnets delfond förslagsvis 6 025 000 kronor och för befästningars delfond förslagsvis 2 155 000 kronor, eller sammanlagt 13 850 000 kronor.

C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden

Fortifikationsförvaltningen beräknar utgifterna under denna rubrik för arméns delfond för nästa budgetår till förslagsvis 4 401 000 kronor, varav 2 945 000 kronor för hyresutgifter, 150 000 kronor för arrendeutgifter samt 1 306 000 kronor för bestridande av vissa i samband med förhyrningar och arrenderingar uppkommande utgifter.

För marinens delfond beräknar ämbetsverket utgifterna till förslagsvis 596 000 kronor, varav 490 000 kronor för hyresutgifter, 20 000 kronor för arrendeutgifter samt 86 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen, efter samråd med flygförvaltningen, utgifterna till förslagsvis 740 000 kronor, varav 365 000 kronor för hyresutgifter, 325 000 kronor för arrendeutgifter samt 50 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar.

För befästningars delfond slutligen beräknar fortifikationsförvaltningen utgifterna till förslagsvis 2 534 000 kronor, varav 2 170 000 kronor för förhyrning av drivmedelsanläggningar, 130 000 kronor för andra hyresutgifter, 150 000 kronor för arrenderingar samt 84 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar.

Föredraganden

I enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag beräknar jag för ifrågavarande utgifter förslagsvis följande belopp, nämligen för arméns delfond 4 401 000 kronor, för marinens delfond 596 000 kronor, för flygvapnets delfond 740 000 kronor och för befästningars delfond 2 534 000 kronor.

Hyres- och arrendeutgifterna m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden utgör således sammanlagt 8 271 000 kronor.

INKOMSTER

A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler

Under denna titel redovisas de belopp, som över budgeten tillföres respektive fonder. Ersättningsbeloppen bestämmas i princip så att full förräntning erhålles å det vid respektive budgetårs ingång av fonderna disponerade statskapitalet, att i form av överskott tillföras riksstatens inkomstsida. Den räntefot, vid vilken full förräntning skall anses vara för handen, har hittills satts till fyra procent. Vid anmälan i årets statsverksproposition av huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar (bil. 19) har chefen för finansdepartementet förordat, att statens förräntningskrav för nästa budgetår skulle höjas till 4¹/₄ procent. Denna räntesats bör därför tillämpas i förevarande sammanhang. I årets statsverksproposition (bil. 4, punkt 54 samt bil. 6, punkterna 62, 93, 117 och 174) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* att till Ersättning till försvarets fastighetsfond för fångvårdsanstalten i Hälsingborg för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor, *dels ock* i avbidan på särskild proposition i ämnet, för samma budgetår beräkna följande förslagsanslag, nämligen till

ersättning till arméns delfond	40 569 000
» » marinens delfond	13 211 000
» » flygvapnets delfond	26 955 000
» » befästningars delfond	23 267 000

För nästa budgetår bör ersättningar för till statsmyndigheter upplåtta lokaler beräknas, för arméns delfond till 41 219 000 kronor, för marinens delfond till 13 476 000 kronor, för flygvapnets delfond till 27 565 000 kronor och för befästningars delfond till 23 472 000 kronor eller således sammanlagt 105 732 000 kronor. De i riksstaten under fjärde huvudtiteln beräknade anslagen bör å riksstaten slutligt uppföras i överensstämmelse härmed, utom det till arméns delfond beräknade ersättningsanslaget, som bör uppföras med 41 174 000 kronor.

B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden

Under denna inkomsttitel skall på de olika delfonderna upptagas särskilda delposter för inkomster av tjänstebostäder och av uthyrningsfastigheter samt för övriga hyror och arrenden.

Fortifikationsförvaltningen upptager under denna inkomstpost för arméns delfond 2 900 000 kronor, varav 1 450 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 950 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter och 500 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För marinens delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 960 000 kronor, varav 500 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 250 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter samt 210 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 950 000 kronor, varav 600 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 300 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter och 50 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För befästningars delfond slutligen beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 250 000 kronor, varav 110 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 15 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter och 125 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

Riksräkenskapsverket förklarar att fortifikationsförvaltningens beräkningar av ifrågakvarande post icke givit riksräkenskapsverket anledning till erinran.

Föredraganden

Med biträdande av myndigheternas förslag beräknar jag inkomsterna av hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden till $(2\,900\,000 + 960\,000 + 950\,000 + 250\,000 =)$ 5 060 000 kronor.

C. Inkomster av övnings- och skjutfält

Under denna inkomsttitel skall å de olika delfonderna upptagas särskilda delposter för inkomster av jordbruksfastigheter (arrenden m. m.), inkomster av skogsfastigheter (skogsavverkning, varvid endast nettobeloppet upptages) och övriga inkomster (grustäkt m. m.).

Fortifikationsförvaltningen upptager för arméns delfond under denna inkomstpost 2 200 000 kronor, varav 550 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 1 500 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 150 000 kronor i övriga inkomster.

För marinens delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 125 000 kronor, varav 50 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 70 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 5 000 kronor i övriga inkomster.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 300 000 kronor, varav 150 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 140 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 10 000 kronor i övriga inkomster.

För befästningars delfond slutligen beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 100 000 kronor, vilket belopp hänför sig till skogsavverkning.

Riksräkenskapsverket förklarar att de av fortifikationsförvaltningen gjorda beräkningarna av ifrågavarande inkomster icke givit riksräkenskapsverket anledning till erinran.

Föredraganden

Inkomsterna av övnings- och skjutfält beräknar jag i enlighet med myndigheternas förslag till (2 200 000+125 000+300 000+100 000=) 2 725 000 kronor.

D. Diverse inkomster

Fortifikationsförvaltningen beräknar för arméns delfond inkomster under denna titel till 1 030 000 kronor för nästa budgetår. Härav utgör 30 000 kronor vad som av inflytande vårdavgifter för civila patienters vård å garnisonssjukhusen belöper på vederbörande fastigheters underhåll, medan återstoden, 1 000 000 kronor, utgör medel som fortifikationsförvaltningen beräknar att inkomstposten under nästa budgetår kommer att tillföras med anledning av fastighetsförsäljningar.

För marinens delfond beräknar fortifikationsförvaltningen ifrågavarande inkomster till 755 000 kronor varav 700 000 kronor såsom ersättning för den å fonden redovisade fasta egendom, som disponeras av marinverkstäderna i Stockholm och Karlskrona, 30 000 kronor såsom ersättning till fonden för vissa marinen tillhörande verkstadslokaler i Karlskrona, vilka disponeras av försvarets fabriksstyrelse, och 25 000 kronor såsom bidrag till Skeppsholmsbrons underhåll samt vissa dockningsavgifter från enskilda.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 195 000 kronor, varav 135 000 kronor utgör inkomst från flygfälten och 60 000 kronor utgör ersättning för att de militära flygfälten utnyttjas för civil luftfart. Beträffande sistnämnda post anför ämbetsverket bland annat följande:

För budgetåret 1958/59 beräknades ett belopp av 100 000 kronor såsom ersättning för den civila luftfartens rätt att för reguljär civil flygtrafik utnyttja vissa militära flygfält. Därvid anmäldes att denna post enbart baserades på en inom flygförvaltningen verkställd approximativ kalkyl samt att så snart igångsatta utredningar slutförts, mellan flygförvaltningen och luftfartsstyrelsen skulle träffas närmare överenskommelse rörande bland annat ersättningens storlek. Någon sådan överenskommelse har ännu icke avslutats. Försiktigheten synes emellertid bjuda att för budgetåret 1959/60 icke upptaga ersättningen till högre belopp än 60 000 kronor. Ifrågasätts kan huruvida icke, när enighet uppnåtts om ersättningens storlek, ersättningen bör tillföras flygvapnets delfond av försvarets fastighetsfond genom ett under sjätte huvudtiteln upptaget särskilt anslag och sålunda icke redovisas såsom inkomst under denna inkomsttitel.

För befästningars delfond beräknas inkomsterna till 50 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har icke något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkningar. Beträffande det av fortifikationsförvaltningen upptagna beloppet för flygvapnets delfond å 60 000 kronor, avseende beräknad ersättning för rätt att utnyttja vissa militära flygfält för civil flygtrafik, framhåller riksräkenskapsverket att, i den mån flygvapnets delfond i framtiden kommer att beredas ifrågasatt ersättning, denna ersättning bör utgå från luftfartsverkets driftkostnadsstat.

Föredraganden

Med biträdande av myndigheternas förslag beräknar jag inkomsterna under diverseposten för respektive delfonder till 1 030 000 kronor, 755 000 kronor, 195 000 kronor och 50 000 kronor eller således till sammanlagt 2 030 000 kronor. Ersättning, som kan komma att tillföras flygvapnets delfond för rätt att utnyttja militära flygfält för civil flygtrafik, anser jag i likhet med riksräkenskapsverket böra utgå från luftfartsstyrelsens driftkostnadsstat.

Överskott

Det överskott, som skall tillföras riksstatens driftbudget, bör i enlighet med vad som ovan anförts beräknas till $4\frac{1}{4}$ procent på den vid nästa budgetårs början å fonden redovisade kapitalbehållningen. Överskottet bör för budgetåret 1959/60 upptagas med 28 625 000 kronor, vilket belopp bör uppdelas med 10 260 000 kronor på arméns delfond, 4 500 000 kronor på marinens delfond, 10 425 000 kronor på flygvapnets delfond och 3 440 000 kronor på befästningars delfond. Denna uppskattning av överskottet har legat till grund för den förut gjorda beräkningen av ersättningsanslagen.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har upprättats förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1959/60 (*Bilaga*). Förslaget slutar på ett belopp av 115 547 000 kronor, vilket innebär en ökning av omslutningssumman med 10 576 000 kronor. Detta beror på en ökning av utgifterna och överskottet. Reparations- och underhållskostnaderna ökar sålunda med 7 194 000 kronor. Avsättningen till värdeminskningsskontot förutses öka med 765 000 kronor, hyres- och arrendeutgifterna med 247 000 kronor och överskottet med 2 370 000 kronor. I fråga om inkomsterna förutses en minskning med 105 000 kronor. Slutligen betingar balansen i staten en uppräknig av ersättningsanslagen till fonden med sammanlagt 10 681 000 kronor.

Hemställan

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna omförmälda förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1959/60 (*Bilaga*);

dels ock för budgetåret 1959/60 under riksstatsens fjärde huvudtitel anvisa följande förslagsanslag, nämligen

Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond 41 174 000 kronor,

Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond 13 476 000 kronor,

Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond 27 565 000 kronor,

Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond 23 472 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Jan Nilsson

Bilaga.

Försvarets fastighetsfonds inkomster och utgifter enligt staten för budget-
året 1958/59 samt enligt förslaget till stat för budgetåret 1959/60

<i>Inkomster</i>	1958/59 Kronor	1959/60 Kronor
<i>A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler</i>		
1. Arméns delfond	39 038 000	41 219 000
2. Marinens delfond	11 944 000	13 476 000
3. Flygvapnets delfond	23 322 000	27 565 000
4. Befästningars delfond	20 747 000	23 472 000
	95 051 000	105 732 000
 <i>B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden</i>		
1. Arméns delfond	2 905 000	2 900 000
2. Marinens delfond	960 000	960 000
3. Flygvapnets delfond	950 000	950 000
4. Befästningars delfond	340 000	250 000
	5 155 000	5 060 000
 <i>C. Inkomster av övnings- och skjutfält</i>		
1. Arméns delfond	2 100 000	2 200 000
2. Marinens delfond	100 000	125 000
3. Flygvapnets delfond	175 000	300 000
4. Befästningars delfond	100 000	100 000
	2 475 000	2 725 000
 <i>D. Diverse inkomster</i>		
1. Arméns delfond	1 050 000	1 030 000
2. Marinens delfond	765 000	755 000
3. Flygvapnets delfond	400 000	195 000
4. Befästningars delfond	75 000	50 000
	2 290 000	2 030 000
Summa	104 971 000	115 547 000

<i>Utgifter</i>	1958/59 Kronor	1959/60 Kronor
<i>A. Reparations- och underhållskostnader m. m.</i>		
1. Arméns delfond	27 512 000	28 248 000
2. Marinens delfond	7 882 000	8 990 000
3. Flygvapnets delfond	9 277 000	11 820 000
4. Befästningars delfond	12 936 000	15 743 000
	57 607 000	64 801 000
 <i>B. Avsättning till värdepapperskonto</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	4 215 000	4 440 000
2. Marinens delfond, förslagsvis	1 150 000	1 230 000
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	5 620 000	6 025 000
4. Befästningars delfond, förslagsvis	2 100 000	2 155 000
	13 085 000	13 850 000
 <i>C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	3 956 000	4 401 000
2. Marinens delfond, förslagsvis	567 000	596 000
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	545 000	740 000
4. Befästningars delfond, förslagsvis	2 956 000	2 534 000
	8 024 000	8 271 000
 <i>Överskott att tillföras riksstatens driftbudget</i>		
1. Arméns delfond	9 410 000	10 260 000
2. Marinens delfond	4 170 000	4 500 000
3. Flygvapnets delfond	9 405 000	10 425 000
4. Befästningars delfond	3 270 000	3 440 000
	26 255 000	28 625 000
Summa	104 971 000	115 547 000